

СОВЕТ НИЖНЕУСЛОНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Ул. Советская, д.15, с. Нижний Услон,
422574

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫҢ
ТҮБӘН ОСЛАН АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Сәхәртүрә, 15-нче йорт, Түбән Ослан авылы,
422574

Тел: (84379) 39-1-48, факс: (84379) 39-1-48.

РЕШЕНИЕ

23.05.2017

Тел: (84379) 39-1-48, факс: (84379) 39-1-48.
с. Нижний Услон

КАРАР

27-105

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Түбән Ослан авыл
жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары
турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон нигезендә, Югары Ослан
муниципаль районы Түбән Ослан авыл жирлеге Уставына таянып, төзекләндерү
объектларын чиста тотуга һәм тәртиптә тотуга, Түбән Ослан авыл жирлеге
территориясендә тулаем төзекләндерү дәрәжәсен күтәрүгә карата бердәм таләпләр
кую максатыннан чыгып,

Югары Ослан муниципаль районы
Түбән Ослан авыл жирлеге Советы
Карар итте:

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Түбән Ослан авыл
жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен яңа редакциядә расларга.
(Кушымта N1).
2. "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Түбән Ослан
авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" Түбән
Ослан авыл жирлеге Советының 2012 елның 10 апрелендәге 15-91 номерлы карары
үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми
порталында, Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга,
шулай ук Югары Ослан авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында халыкка
житкерергә.

Совет Рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Түбән Ослан авыл жирлеге башлыгы

А. З. Шәйдуллин

Югары Ослан муниципаль районы
Түбән Ослан авыл җирлеге
Советының 23.05.2017 ел,
№ 27-105 карарына

1 нче кушымта

ТР ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТҮБӘН ОСЛАН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕН ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Түбән Ослан авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре (аннан соң текст буенча - кагыйдәләр) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив-хокукый актлар нигезендә эшләнә.

1.2. Кагыйдәләр Түбән Ослан авыл җирлеге чикләрендә гражданның, вазифаи һәм юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең төзекләндерү өлкәсендә территорияләренә чиста һәм тәртиптә тотуның үтәлүе өчен бердәм һәм мәҗбүри таләпләренә билгели.

Өлеге кагыйдәләр барлык юридик һәм физик затлар, шулай ук эшқуарлык эшчәнлеген алып баручы җирдән файдаланучы яки хужа булган затлар, төзүчеләр, милекчеләр һәм Түбән Ослан авыл җирлеге территориясендә урнашкан биналар, корылмалар хужалары һәм арендаторлары, милек рәвешләренә, ведомство карамагына һәм гражданлыгына бәйсез рәвештә башкару өчен мәҗбүри.

1.3. Кагыйдәләр таләпләр куя:

җирлек территорияләрен җыештыру;

торак, катнаш һәм сәнэгать төзелеше территорияләрен карап тоту;

гражданның күпләп була торган урыннарын карап тоту;

аерым территорияләрдә һәм объектларда чисталык һәм тәртип тәэмин итү.

1.4. Беркетелгән территорияләрен карап тоту һәм җыештыру өчен җаваплы затлар (алга таба - текст буенча җаваплы затлар) – авыл җирлеге башкарма комитеты, гражданны, вазыйфаи һәм юридик затлар, җир кишәрлекләренә, биналарның, корылмаларның, ясалма корылмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренә милекчеләре һәм (яки) хужалары булган шәхси эшмәкәрләр, шулай ук төзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләрен карап тоту һәм җыештыру эшләрен башкаручы юридик затлар.

1.5. Карап тоту һәм җыештыру өчен беркетелгән территория булып тора:

җир кишәрлекләренә кадастр планнары белән билгеләнгән чикләрдәге территория;

биналар, корылмалар һәм башка объектлар янындагы территория;

юридик затлар җыештыру һәм урып-җыю эшләрен башкара торган территория.

1.6. Җаваплы затлар биналар, корылмалар һәм башка объектлар янындагы территорияләрен җыештыралар:

а) озынлыкта - бина, корылма, койма, төзелеш мәйданчыгы, сәүдә объектлары һәм башка объектлар чигендә;

б) киңлеге - урамның якин читенә кадәр (өлеге Кагыйдәләрнең 7.1.3 пунктында каралган очраклардан тыш).

1.7. Бер бинада, төзелештә яки корылмада берничә кулланучы (арендатор) булса, беркетелгән территорияне тоту һәм чистарту өчен җаваплылык бина

милекчесенә, корылмага яки аның вәкаләтле вәкиленә йөкләнә. Әгәр бер бинада, төзелештә яки корылмада берничә милекче булса, территорияне тоту һәм чистарту өчен билгеләнгән чикләргә яңа килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Территорияне карап тоту һәм җыештыру өчен беркетелгән территориядә берничә милекче һәм (яки) кулланучы булса, территория чикләре яңа килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

1.8. Беркетелгән территорияләргә карап тоту һәм җыештыру эшләрен оештыру өчен җаваплылык:

күпфатирлы торак төзелеше идарәче компанияләргә, торак милекчеләре ширкәтләренә, торак кооперативларына яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативларына һәм идарәче оешмаларга йөкләнә;

индивидуаль торак төзелеше торак йортларның милекчеләренә һәм (яки) яллаучыларга йөкләнә;

милек, милек һәм файдалану хокукында булган калган территорияләр милек, милек һәм файдалану хокукында булган затларга йөкләнә;

муниципаль милек һәм гомуми файдалану урыннары авыл җирлеге башкарма комитетына йөкләнә.

2. Төп төшенчәләр

Бу кагыйдәләрдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

төзекләндерү - теге яки бу территорияне төзү һәм нормаль куллану, халык тормышы өчен сәламәт, уңайлы һәм мәдәни шартлар тудыру өчен яраклы халәتكә китерү максатыннан башкарыла торган эшләр (территорияне инженерлык әзерләү, юллар урнаштыру, су белән тәэмин итү, канализация, энергия белән тәэмин итү корылмаларын һәм коммуникация челтәрләрен үстерү һ. б.) һәм чаралар (территорияне чистарту, агызу һәм яшелләндерү, микроклиматны яхшырту, һава бассейны пычранудан, ачык сулыклардан һәм туфрактан саклау, санитар чистарту, тавыш дәрәжәсен киметү һ. б.) җыелмасы;

ташланган транспорт – башка затларның аңа ирекле керү мөмкинлеген дә искәртми милекче тарафыннан алты ай яки аннан да күбрәк вакытка калдырылган транспорт чарасы (ишекләр, кузов пыяла элементлары, кузовның башка элементлары, бикләнгән ишекләр, ишекләргә бикләп булмау һ. б.), шулай ук максат буенча кулланылмау билгеләре булган (бушаган тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр яки башка конструктив детальләр булмау һәм башкалар һәм шул ук вакытта транспорт чараларын саклау өчен каралмаган (транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш) гомуми файдаланудагы урында булу (йорт яны территорияләрендә), яки транспорт чараларын урнаштыру өчен билгеләнгән урыннарда (парковкаларда, парковкаларда, машина кую урыннарында, түләүле автостоянкаларда, гаражлардан яки техниканы саклау өчен билгеләнгән башка биналардан кала) озак вакыт тору (алты ай яки аннан да күбрәк), шулай ук җәяүлеләрнең йөрүенә, территорияне җыештыруга, ашыгыч хезмәт автомашиналары, башка махсус транспорт, чүп җыю машиналары подъездларга, чүп контейнерларына баруга яки Югары Ослан авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре таләпләрен бозып урнаштырылуга каршы килә;

саклагыч бункер -) күләме 2,0 куб. метрдан артык зур габаритлы калдыкларны җыю өчен стандарт сыйдырышлык (алга таба - КГО);

каты көнкүреш калдыклары (ТБО) - халыкның тормыш эшчәнлегенә нәтижәсендә җитештерелгән һәм кулланган вак көнкүреш калдыклары;

ТБО чыгару- махсуслаштырылган транспортка контейнерлардан каты көнкүреш

калдыклары бушату (КГО белән саклагыч бункерларга бушату), контейнер майданчыкларын һәм аларга керү юлларын чәчелгән чүп-чардан чистарту һәм аларны чүп жыю урыннарыннан лицензияле утильләштерү объектына (чүп-чар төяү станцияләре, күмү полигоннары һ. б.) ташу;

каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигы - урынны (адресын), каты көнкүреш калдыклары күләмен (КГО) һәм чыгару вакытын күрсәтеп каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга шартнамәнең состав өлеше;

йорт -аның янындагы жир белән шәхси торак йорт;

Яшел урыннар-билгеле бер территориядә урнашкан агач, куак һәм үләнле үсемлекләр жыелмасы;

казу эшләре-шөһәр территориясен камилләштерелгән яки жир өслеген бозып, йө юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплау җайланмасы (жәю) белән бәйлә эшләр;

эре габаритлы калдыклар (КГО) - житештерү һәм куллану калдыклары, алар үзләренең куллану үзенчәлекләрен югалткан әйберләр (жиһаз, көнкүреш техникасы, велосипедлар һәм башка эре әйберләр);

контейнер - 0,7-1,5 куб. метрлы каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен стандарт сыйдырышлык;

кече архитектура формалары-жирлек дизайны объектлары (чүплекләр, эскәмияләр, декоратив киртәләр, яктырткычлар, декоратив диварлар, фонтаннар, беседкалар, чәчәкләр өчен вазалар, монументаль-декоратив композицияләр, декоратив скульптуралар, балалар, спорт майданчыклары, ял итү майданчыклары һәм башкалар);

вак ишегалды корылмалары - жир участогында төзелә торган вакытлы корылмалар (баз, күгәрчен оялары, сарайлар һ. б.);

күпфатирлы торак йорт - мөстәкыйль чыгышлары булган ике һәм аннан күбрәк фатирлар яки торак йорт янындагы жир участогына, яисә мондый йортта гомуми файдаланудагы бүлмәләр жыелмасы. Күпфатирлы йортта торак законнары нигезендә мондый йорт милекчеләренең гомуми милке элементлары бар;

чүп - чар өеме-контейнер майданында яки 1 куб. м артык булмаган күләмдә үз белдеге белән ташлау нәтижәсендә барлыкка килгән каты көнкүреш калдыклары һәм КГО жыелмасы;

законсыз чүплек - 50 кв. метрдан артык майданда һәм 30 куб. метрдан артык күләмдә, житештерү, куллану һәм төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау;

житештерү һәм куллану калдыклары (алга таба-калдыклар) - житештерү яки куллану процессында барлыкка килгән чимал, материаллар, ярымфабрикатлар, башка әйберләр яки продуктлар калдыклары, шулай ук үзләренең куллану үзлекләрен югалткан товарлар (продукция);

авыл хужалыгы калдыклары-авыл хужалыгы культураларын үстергәндә һәм авыл хужалыгы хайваннарын тотканда шәхси хужалык алып бару процессында барлыкка килгән калдыклар (тирес, салам, чабылган үлән, чүп үләне, сабак һ. б.);

чүп-чар -50 кв. м майданлы территориядә 30 куб. м га кадәр чүп-чар жыелу;

төзелеш объекты паспорты-объект атамасын, төзүче (заказчы), эшләрне башкаручы (подрядчы, генподрядчы), объект буенча эшләрне җаваплы житештерүченең фамилиясен, вазыйфаларын һәм телефон номерларын, эшләрне башлау һәм тәмамлау срокларын, объектның схемасын күрсәтеп, мәгълүмат щиты;

жир асты инженерлык коммуникацияләре - торбаүткәргечләр һәм төрле билгеләнештәге кабельләр (суүткәргеч, канализация, жылылык, элемтә һ. б.);

су басу - елгаларда, сусаклагычларда су күтәрелү, юл участогына, транспорт

тоннельләренә, территорияләренә бер өлешенә су басу, атмосфера явым-төшемнәре төшү, кар эрү, юлларның асфальт-бетон өслеген сыйфатсыз жәю, тротуарлар, инженерлык системаларыннан һәм коммуникацияләрдән су агызу яки агып чыгу, төзек булмау яки яисә жәяүлеләр хәрәкәтенә, автотранспортка, шәһәр пассажир транспортына комачаулый торган өске ташландык суларны кабул итү жайланмаларына һәм корылмаларына хезмәт күрсәтү кагыйдәләрен бозу. 3 сантиметрдан артык тирәнлеккә су сибелгән 2 кв. метрдан артык майданлы территория су астында калган дип санала;

каты көнкүреш калдыклары полигоннары-халыкның санитар-эпидемиологик куркынычсызлыгын гарантияли торган каты көнкүреш калдыкларын изоляцияләү һәм зарарсызландыру өчен каралган махсус корылмалар;

якын - тирә территория-бина, корылма, койма чикләренә, төзелеш майданчыгына, сәүдә объектларына, реклама һәм милектә булган, юридик яки физик затлардан файдаланган башка объектларга тоташа торган территория;

йорт яны территориясе-яшелләндерү элементларын, керү юлларын, йортка керү юлларын, әлеге йортта яшәүчеләр өчен майданчыкларны (балалар, спорт, ял итү өчен, контейнерлар өчен, эт йөртү өчен) һәм йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән башка объектларны үз эченә алган күпфатирлы торак бинасы янындагы жир кишәрлеге;

жиһазландырылган транспорт чарасы-бер яки берничә кузов детальләре булмаган (капот дизайны, ишек, кузов ишеге йозагы, цистерна, ягулык багы бөкеләре) һәм (яки) бер яки берничә пыяла, тышкы яктылык приборлары, тәгәрмәчләр, шиналар, шулай ук янган транспорт чарасы;

ТБО жыю-чүп-чар камераларын комплекслы жыештыру, контейнерлар тутыру һәм контейнер майданчыкларын чистарту белән бәйлә чаралар комплексы;

кар ташу урыны -кар бушату өчен махсус билгеләнгән урын;

территорияләрне карап тоту-биналар, корылмалар, кечкенә архитектура формалары, коймалар һәм коймалар фасадларын вакытында ремонтлау һәм карап тоту, төзелеш майданчыкларын, яшел үсентеләрне, жир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, жир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын карап тоту белән бәйлә чаралар комплексы;

гомуми файдаланудагы юлларны карап тоту-юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатацион торышын тәэмин итүче эшләр комплексы;

калдыкларны сортлау-житештерү һәм куллану калдыкларын аерым критерийлар буенча төрле компонентларга аеру;

каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигын бозу-2 сәгатьтән артык маршрутлы, сәгатьлек каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигын үтәмәү;

төзелеш калдыклары – объектларны (торак биналар, биналар, корылмалар) төзү, капитал ремонтлау, ремонтлау, реконструкцияләү процессында барлыкка килгән калдыклар (такталар, кирпич, бетон, буяу, пыяла һ. б.);

транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннар – законнар нигезендә оештырылган автомобиль стоянкалары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән башка биналар; «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында» 23.10.1993 ел, №1090 Россия Федерациясе Хөкүмәте Карары белән расланган Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковкалар (парковка урыннары);

беркетелгән территорияләрне жыештыру - ачык грунтның һәм территорияләренә пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан, газоннардан даими чистартып торыу белән

бәйле чаралар комплексы, шулай ук моның өчен махсус билгеләнгән житештерү һәм куллану калдыкларын, яфракларны, башка чүп-чарны, кар, бозны жыю һәм чыгару, экологик һәм санитар-экологик тәэмин итүгә юнәлтелгән башка чаралар-халыкның эпидемиологик иминлеге белән бәйле чаралар комплексы.

3. Жирлек территорияләрен жыештыруны оештыру

3.1. Жирлек территорияләрен жыештыру гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан башкарыла.

3.1.1. Жирлек юлларын һәм гражданның күпләп жыела торган урыннарын жыештыру чараларын гамәлгә ашыру Түбән Ослан авыл жирлегенә башкарма комитетына йөкләнә.

3.2. Жирлек территорияләрен жыештыру үз эченә ала:

жирлек юлларын жыештыру;

күпфатирлы һәм шәхси торак төзелеше территорияләрен жыештыру;

гражданның күпләп килү урыннарын жыештыру;

житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм чыгару.

3.3. Гомуми файдаланудагы юлларны жыештыру.

3.3.1. Гомуми файдаланудагы юлларны жыештыру машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковканы (парковка кесәләрен), жир өсте транспорты тукталышларын пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

3.3.2. Жәйге чорда гомуми файдаланудагы юлларны чистарту су сибү, тузанландыру, сөртү һәм башкаларны үз эченә ала.

3.3.3. Жәйге урып-жыю вакыты 16 апрельдән 31 октябрьгә кадәр билгеләнә. Түбән Ослан авыл жирлегенә башкарма комитеты боерыгы буенча һава шартлары кискен үзгәргән очракта, урып-жыю сроклары үзгәрергә мөмкин. Урып-жыю техникасын жәйге чорга әзерләү чаралары Түбән Ослан авыл жирлегенә башкарма комитеты билгеләгән срокларда үткәрелә.

3.3.4. Юл өслекләрен, күчәр һәм резерв полосаларны, урамнарның подшипник зоналарын һәм юлларны алдан дымландырып (8.00 дән 21.00 гә кадәр), ә төнгә вакытта транспортның интенсив хәрәкәте булган урамнарны сөртү башкарыла.

3.3.5. Яфрак төшкән чорда беркетелгән территорияләргә жыештыру өчен җаваплы оешмалар урамнар, ишегалды территорияләргә буйлап газоннарда коелган яфракларны жыештыралар һәм чыгаралар. Агачларның һәм куакларның комль өлешендә яфрак себерү тыела, жылы яратучы үсемлекләргәң изоляцияләнгән очрактарыннан кала.

3.3.6. 15 сантиметрдан артык биеклектәге үлән чабу әлеге биналарның, корылмаларның һәм башка объектларның милекчеләргә тарафыннан башкарыла.

3.4.2. Лоток зоналарында грунт-ком нанослары һәм төрле чүп-чар белән пычрану булырга тиеш түгел; махсус машиналарның эш циклары арасында күренергә мөмкин булган ком кисәкчеләргә һәм төрле вак чүп-чар белән кечкенә пычрану рөхсәт ителә. Мондый пычрануларның гомуми күләме 1 кв. м лотокка 50 граммнан артмаска тиеш.

3.4.3. Тротуарлар тулысынча пычрак комлы нанослардан, төрле чүп-чардан чистартылырга тиеш. Ком һәм вак чүп-чар белән кечкенә аерым пычрану рөхсәт ителә, алар чистарту циклары арасында күренергә мөмкин. Мондый пычрануларның гомуми күләме 1 кв. метрга 15 граммнан артмаска тиеш.

3.4.4. Юл кырлары зур калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш.

3.4.5. Тимер-бетон блоктардан ясалган аергыч полосалар ком, пычрак һәм

кечкенә чүп-чардан даими чистартылырга тиеш (өске киштә, ян стеналар, аскы киштәләр). Тавыш саклагыч диварлары, металл киртәләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр юылырга тиеш.

3.4.6. Автомобиль юлларының аркылы профиле булган юлларга бүлеп бирелгән полосада үлән катламының биекlege 10-15 сантиметрдан артмаска тиеш. Газон рәвешендә башкарылган бүлү полосалары чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән катламының биекlege 10-15 см. дан артмаска тиеш.

3.4.7. Кышкы чорда юлларны чистарту һава торышына карамастан, жәяүлеләрнең һәм транспорт чараларының нормаль хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

3.4.8. Кышкы чорда жирлек юлларын жыештыру үз эченә ала:

кар һәм машина юлларын чистарту, себерү, карны валларга күчерү һәм кар чыгару;

юл йөрү өлешен, тротуарларны, кар ява башлаганнан бирле бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү.

3.4.8.1. Кышкы чистарту вакыты 1 ноябрьдән 15 апрельгә кадәр билгеләнә. һава шартлары кискен үзгәргән очракта, Түбән Ослан авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе күрсәтмәсе буенча кышкы жыештыру вакыты үзгәрергә мөмкин. Жыештыру техникасын кышкы чорга әзерләү чаралары Түбән Ослан авыл жирлеге башкарма комитеты билгеләгән вакытта үткәрелә

3.4.9 Юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренең), тукталышларның машиналар йөрү өлешеннән кар чистарту, жирдән файдаланучылар, юлларның ике ягында урнашкан биналарны (участокларны) арендаторлар белән килешүләр тәзегәннән соң даими рәвештә кар катламы алынырга тиеш.

Кар яву вакытында тукталышларны чистарту тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Тукталышлардан, юл чатларыннан, жәяүлеләр кичү урыннарыннан кар бер тәүлек эчендә чыгарылырга тиеш.

3.4.10. Жирлек юлларының машиналар йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (жыю техникасы комплекслары) жыештырганда һәм кар валлары барлыкка килгәндә, машина кую урыннары (парковка кесәләре), тукталышлар, юллар каршында жәяүлеләр кичү урыннарында скважиналар куярга кирәк.

3.4.11. Юлларның машиналар йөри торган өлешеннән кар лотокларга яки бүлү полосасына жыеп алырга һәм 2,0-2,5 метр киңлеккә аерылып торган кар валлары рәвешендә формалаштырырга кирәк.

3.4.12. Кар яву вакытында юлларның машиналар йөри торган өлешеннән кар туктаганнан соң 6 сәгатътән дә соңга калмыйча кар өеменә чыгарга тиеш.

3.4.13. Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен Түбән Ослан авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан авария хәлендәге эш планы әзерләнергә тиеш.

3.4.14. Түбән Ослан авыл жирлеге башкарма комитеты ел саен 1 октябрьгә кадәр кар ташу урыннарын билгели һәм дәүләт санитария-эпидемиология күзәтчелеген гамәлгә ашыруга вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына килешүгә жибәрә. Кар ташу урыннары машина юллары, яктырту һәм койма белән жиһазландырыла.

3.4.15. Кар ташу урыннарына житештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган кар ташлау рөхсәт ителми.

3.4.16. Билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда карны чыгару һәм туплау тыела.

3.4.17. Юлларны жыештырганда тышкы яктырту баганалары, терәк калканнары, идарә шкафлары һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар, шулай ук

машиналар йөрү өлөшө буенда механикалаштырылган кар жыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

3.4.18. Законнарда каралган очрактардан тыш, тыела:

- гомуми файдаланудагы юлларның һәм юлларның машиналар йөрү өлөшөнә квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш майданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан, шулай ук юл йөрү өлөшөн жыештыручы зат белән килешү булмаганда кар, бозны, 6.00 сәгатътән соң чыгару ;

- техник тоз һәм сыек кальций хлорид кальцийны тротуарларда, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел майданлы территорияләрдә бозлавыкка каршы реагент буларак кулланырга;

- роторлы ташу һәм ком-тоз катнашмалары белән пычранган кар, шулай ук газоннарда, чәчәк түтәлләренә, куаклыктарга һәм башка яшел үсентеләргә күчерү (исемлекләре авыл жирлегә башкарма комитеты белән килешенгән урамнарда роторлы кар чистарту рөхсәт ителә).

3.5. Күпфатирлы һәм шәхси торак төзелеше территорияләрен жыештыру.

3.5.1. Ишегалды территорияләрен төзекләндерү элементларын чистарту һәм карап тоту өчен өлөгә эшләрне житештерү өчен җаваплы затлар җавап бирә.

3.5.2. Өлөгә эшләрне башкару зарурлыгы начар һава шартларына (бозлавык, кар яву, яңгыр һ.б.) бәйле булмаса, 6.00 дән 22.00 гә кадәр чорда башкарылырга тиеш.

3.5.3. Кар яву чорында территорияләрен жыештыру вакытлар һәм вакытлар белән башкарыла, алар торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары белән билгеләнгән.

3.5.4. Тротуарлар, ишегалды территорияләре һәм юллар кардан һәм боздан асфальтка кадәр чистартылырга тиеш. Бозлавык килеп чыкса, бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү башкарыла.

3.5.5. Ишегалды территорияләреннән һәм квартал эчендәге юллардан чистартылган карны ишегалды территорияләрендә автотранспортның ирекле йөрүенә һәм жәяүлеләр хәрәкәтенә комачауламый торган урыннарда чыгарырга рөхсәт ителә. Кар чыгару яшел майданнарда зыян китермәскә тиеш. Ишегалды территорияләрендәге карны чыгару кар суларын агызуны күздә тотарга тиеш.

3.5.6. Ишегалды территорияләрен, ишегалды юлларын һәм тротуарларны тузаннан һәм вак көнкүреш чүп-чарыннан чистарту, аларны жыештыру подряд торак-эксплуатация оешмалары хезмәткәрләре тарафыннан механикалаштырылган ысул белән 8.00 сәгаткә кадәр башкарыла, территориядә чисталык эш көне дәвамында сакланырга тиеш.

3.5.7. Тротуарларны чистарту киләсе технология операциясе башланганчы тәмамланырга тиеш (машина юлын чистарту).

3.5.8. Үлән каплавының биеклегә 10-15 см.нан артмаса тиеш.

3.6. Гражданныр күпләп була торган урыннарны жыештыру.

3.6.1. Парктар, скверлар һәм пляжлар 22.00 сәгатътән 8.00 сәгаткә кадәр жыештырылырга тиеш. Көндөз патруль жыештыру һәм калдыктар белән тугырылган чүп-чарны һәм чүп-чарны чистарту эшләре башкарыла.

3.6.2. Пляжның өске ком катламын йомшарту, чүп-чарны, башка калдыктарны бетерү һәм аннан соң комны тигезләү көн саен эшләнәргә тиеш.

3.6.3. Базарлар, сәүдә майданчыклары территорияләрен жыештыру алар ябылганнан соң жылы вакытта мәжбүри су сибү белән башкарыла. Агымдагы жыештыру көн дәвамында башкарыла.

3.7. Катты көнкүреш калдыктарын жыю һәм чыгару.

3.7.1. Гражданнар (индивидуаль торак йортларның милекчеләре яки яллаучылары), шәхси эшмәкәрләр һәм авыл җирлеге территориясендә үз эшчәнлекләрен алып баручы юридик затлар расланган санитар нормалар һәм кагыйдәләр, тупланма нормалар нигезендә калдыкларны жыю, файдалану, зарарсызлау, ташу, урнаштыру эшчәнлегенә белән шөгылләнүче оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә каты көнкүреш калдыкларын, төзелеш чүп-чарын чыгаруны оештыралар. Шуңа ук вакытта барлык юридик һәм физик затлар, шәхси эшмәкәрләр өчен каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга килешү төзү мөмкин.

Хужалык эшчәнлегенә һәм башка эшчәнлекләргә нәтижәсендә калдыклар барлыкка килә торган шәхси эшмәкәрләр һәм юридик затлар (кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларынан тыш) калдыклар барлыкка килү нормативлары һәм аларны урнаштыру лимитлары проектларын эшлиләр, алар "Житештерү һәм куллану калдыклары турында" Федераль закон нигезендә раслана.

Хужалык эшчәнлегенә һәм башка эшчәнлекләргә нәтижәсендә калдыклар барлыкка килә торган кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары хәбәр итү тәртибендә "Житештерү һәм куллану калдыклары турында" федераль закон нигезендә хисап тапшыралар.

Калдыкларны зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлеген башкаруга лицензия бирелгән оешмалар аларга калдыклар барлыкка килү нормативлары проектларын нигезендә алынган калдыкларны урнаштыруга лимитлар (рөхсәт) биргәндә һәм аларны урнаштыруга лимитлар биргәндә (алга таба - ПНООЛР) килешү төзиләр.

Кече һәм урта эшкәрлек субъектлары өчен калдыклар урнаштыруга лимитлар булып калдыклар барлыкка килү, файдалану, зарарсызлау, калдыклар урнаштыру турындагы хисаплар нигезендә фактта урнаштыруга юнәлдерелгән калдыклар саны (статистик хисаплардан тыш) тора.

Калдыкларның күләмен һәм сайлап жыюны ПНООЛР нигезендә федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә исәпләргә кирәк.

3.7.2. Җирлек территориясендә көнкүреш калдыкларын жыюны, чыгаруны оештыру авыл җирлеге башкарма комитетына йөкләнә.

3.7.3. Калдыклар белән эш итү өлкәсендә эшчәнлек алып баручы хосусый эшмәкәрләр һәм юридик затлар "житештерү һәм куллану калдыклары турында" Федераль закон нигезендә барлыкка килгән, файдаланылган, зарарсыз, башка затлардан алынган яки алынган калдыкларны исәпкә алып барырга тиешләр.

Исәп калдыклар төрләре, куркынычлык класслары, саны, урнашу урыннары буенча алып барыла.

3.7.4. Калдыклар белән эш итү өлкәсендә исәпләү һәм хисап тоту системасын формалаштыру өчен, калдыкларны жыю, файдалану, зарарсызлау, ташу, урнаштыру эшчәнлегенә гамәлгә ашыручы оешмалар авыл җирлегенә башкарма комитетына калдыкларны жыюга һәм чыгаруга төзелгән килешүләр турында белешмәләр тапшыралар.

Күрсәтелә торган мәгълүматлар күләме һәм аларны тапшыру тәртибе авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

3.7.5. Каты көнкүреш калдыклары чыгарылырга тиеш:

- 5°C ка кадәр-өч көнгә ким дигәндә бер тапкыр;

- температура 5°тан югары - көн саен.

3.7.6. Каты көнкүреш калдыкларын контейнер майданчыкларына чыгару тиеш.

3.7.7. КГО һәм төзелеш калдыкларын чыгару физик һәм юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр яисә эре габаритлы һәм төзелеш калдыклары барлыкка килгәч, калдыкларны жыю, файдалану, зарарсызлау, ташу, урнаштыру эшчәнлегенә белән шөгылләнүче оешмалар белән индивидуаль тәртиптә төзелгән шартнамәләр

нигезендә башкарыла. КГО һәм төзелеш калдыкларын контейнер майданчыкларына чыгару тыела.

3.8. 3.8. Житештерү һәм куллану калдыкларын ташу башкарыла:

гадәттән тыш хәлләр тудыруны, әйләнә-тирә мохиткә һәм кешеләрнең сәламәтлегенә зыян китерүне кисәтеп, аларны ташу процессында югалту мөмкинлеген бетерә торган ысуллар;

махсус жиһазландырылган яки жайлаштырылган (ябылгантән түбә белән) транспорт чаралары белән.

3.9. Контейнер майданчыкларын һәм аларга керү юлларын тупланган чүп-чардан һәм чүп-чардан таркалган чүп-чардан биш (5) метр радиуста чистарту өчен җаваплылык калдыкларны чыгаручы подрядчы оешмага йөкләнә.

Жирлек территориясендә контейнер майданчыкларын һәм бункер-тупланмалар урнаштыру урыннарын карап тоту өчен җаваплылык авыл жирлегә башкарма комитетына йөкләнә.

Калган территорияләрдә, шул исәптән милек, милек һәм файдалану хокукында булган затларга йөкләнә, аларга әлеге территория беркетелгән яки милек, милек һәм файдалану хокукында булган затларга йөкләнә.

3.10. Жирлек территорияләрендә житештерү һәм куллану калдыкларын жыю өчен контейнер майданчыклары һәм контейнерлар санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп урнаштырылырга тиеш. Майданчыкларны торак биналар тәрәзәләреннән, балалар учреждениеләре участкаларыннан, ял итү урыннарыннан кимендә 20 метр ераклыкта, күпфатирлы төзелеш участкаларында, ерак подъезддан жәяүлеләр юллары буенча исәпләп, 100 метрдан да ерак булмаган юлларга урнаштырырга кирәк, шул ук вакытта майданчык территориясе юлга тоташырга тиеш, әмма транспорт үтү юлына комачауламаска тиеш. Майданчыкны аерым урнаштырганда (юллардан еракта) контейнерларны чистарту һәм борылыш майданчыклары булу өчен транспортка уңайлы керү мөмкинлеген күздә тотарга киңәш ителә. Транспорт һәм жәяүлеләр коммуникацияләре (урамнар, тротуарлар һ.б.) зонасыннан читтә, биналарның урам фасадларыннан читтә майданчыклар урнаштыру киңәш ителә. Майданчык территориясен күлгә зонасында (якындагы төзелеш, яшел үсентеләр утырту) урнаштырырга киңәш ителә.

3.11. Контейнер майданчыклары өч яктан каты капланырга тиеш.

3.12. Контейнер майданчыклары һәм бункерлар урнаштыру урыннары көнкүреш чүп-чарыннан даими чистартылырга, чиста һәм тәртиптә булырга тиеш.

3.13. Контейнерлар һәм бункерлар техник яктан төзек хәлдә булырга тиеш, каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы, подрядчы оешма реквизитларын күрсәтеп буялган һәм маркировкаланган булырга тиеш. Каты көнкүреш калдыкларын жыю контейнерлары нык ябыла торган капка белән жиһазландырылырга тиеш, ә автоягулык станцияләрендә (АЗС) йозакларга бикләнергә тиеш.

3.14. Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү куркынычлылык I - IV класслы калдыкларны зарарсызландыру һәм урнаштыру эшчәнлеген тормышка ашыруга лицензия бирелгән оешмалар тарафыннан калдыкларны урнаштыру объектларында гәмәлгә ашырыла.

3.15. Автовокзалда, пристаньларда, базарларда, паркларда, ял итү зоналарында, мөгариф, сәламәтлек саклау учреждениеләрендә һәм гражданның күпләп жыела торган башка урыннарда, урамнарда, шул исәптән йортларның шәхси төзелеше булган урамнарда, торак йортларның подъездларында, пассажир транспорты тукталышларында, сәүдә объектларына, жәмәгать туклануы объектларына, гомуми билгеләнештәге башка объектларга чүп савытлары куелырга тиеш. Урналар түбәндәге тәртиптә билгеләнә: бер - берсеннән 60 м ераклыкта-жанлы

төп урамнарда, базарларда, һәм гражданның күпләп жыела торган башка урыннарда; 100 м га кадәр ераклыкта - башка урамнарда, паркларда һәм башка территорияләрдә, кимендә ике - пассажир транспорты тукталышларында һәм сәүдә объектларына керү ишекләрендә. Чүп савытларын урнаштыру һәм чистарту эшләре территорияләренең милекчеләре һәм арендаторлары тарафыннан, ә сәүдә объектларына, жәмәгать туклануы объектларына, гомуми билгеләнештәге башка объектка милекчеләр, биналарны арендаучылар көче белән яки урып-жыюны гамәлгә ашыручы оешма белән килешү буенча көнгә кимендә бер тапкыр башкарыла. Чүп савытлары пычранган саен юыла. Пассажир транспорты тукталышларында урнашкан урналар тукталышларны жыештыручы оешмалар тарафыннан чистартыла һәм юыла. Урны буяу кирәк булганда башкарыла.

3.16. Жаваплы кешеләр бурычлы:

әлеге Кагыйдәләренең 3.7.1 пункты нигезендә каты көнкүреш калдыкларын, зур габаритлы һәм төзелеш чүп-чарын чыгаруны оештырырга;

үз территориясендә чүп савытлары, контейнер майданчыклары һәм каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерлар, ә канализацияләнмәгән биналарда, төзелмәләрдә һәм корылмаларда сыек калдыклар өчен жыентыклар (выгреблар) урнаштырырга;

контейнерларга һәм контейнер майданчыкларына ирекле керү юлын тәэмин итү;

каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларны, чүп савытларын төзек хәлдә тотуны тәэмин итәргә;

чүп савытларын, контейнер һәм контейнер майданчыкларын, сыек калдыклар жыентыкларын (выгр) вакытында чистартуны тәэмин итү;

житештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итү һәм аларны бетерү графигы үтәлешен контрольдә тоту;

каты көнкүреш калдыкларын вакытында чыгарырга;

контейнерлар һәм контейнер майданчыкларын вакытында буяу һәм юу.

3.17. Тыела:

гомуми файдаланудагы территориядә, шул исәптән якин-тирә территориядә һәм аннан читтә, шулай ук юлларда төзелеш материалларын, продукция, шул исәптән авыл хужалыгы (печән, салам, тирес һ. б), чимал, жиһазлар, чүп-чар туплау яки саклау;

тотрыклы коры, эссе һәм жылле һава торышына, шулай ук жирлек территориясендә махсус янгынга каршы режим кертелгәндә житештерү һәм куллану калдыкларын, яфракларны, тараларны, агачларны һәм башка биологик һәм сәнәгать калдыкларын яндыру;

юл өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм йортларның керү аркаларында контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру;

рекреацион зона территорияләрендә, шулай ук су объектларының су саклау зоналары территорияләрендә һәм яр буе саклау полосаларында житештерү һәм куллану калдыкларын урнаштыру;

су объектларын ябу һәм тутыру;

житештерү һәм куллану калдыкларына кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынты ясый алырлык башка гамәлләр кылу;

житештерү һәм куллану калдыкларын ташлау (билгеләнгән тәртиптә махсус билгеләнгән урыннардан тыш), шул исәптән вак чүп-чар, тәмәке төпчәкләре, кәгазь һ.

б.

4. Торак, катнаш һәм сәнэгать төзелеше территорияләрен карап тоту

4.1. Торак, катнаш һәм сәнэгать төзелеше территорияләрен тоту үз эченә ала:

биналар, корылмалар һәм корылмаларның фасадларын тоту;

күпфатирлы торак төзелеше территорияләрен карап тоту;

индивидуаль торак төзелеше территорияләрен карап тоту;

яшеллөндерелгән территорияләрне һәм табигый үсемлекләрне саклау;

кечкенә архитектура формаларын карап тоту.

4.2. Биналар, корылмалар һәм корылмаларның фасадларын тоту.

4.2.1. Биналарның, корылмаларның фасадларын тоту гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан башкарыла.

4.2.2. Биналар, структуралар һәм корылмаларның фасадларын тоту үз эченә ала:

конструктив элементларны һәм фасадларны ремонтлау, шул исәптән керү ишекләре һәм козыреклары, балкон һәм лоджи коймалар, подъездлар һәм аерым баскычлар, төшү һәм баскыч коймалар, витриналар, декоратив детальләр һәм башка конструктив элементлар;

дренаж, дренаж торбалары һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм тотылуын тәэмин итү;

кар һәм боздан түбәләрне һәм козырекларны чистарту, көрннзләрдән, балконнардан һәм лоджияләрдән боз сөңгеләрен чыгару, агач түбәләренең кар һәм боздан зыян күрмәвен тәэмин итү;

ярыкларны һәм чокырларны ябыштыру һәм ямау;

отмосткаларны, подвал тәрәзәләрен һәм подвалларны торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

фасадда урнаштырылган электр яктырткычны төзек хәлдә тоту һәм аны караңгылык җиткәч кабызу;

фасад өслекләрен чистарту һәм юу аларның торышына һәм эш шартларына карап;

тәрәзә һәм дисплей шкафын юу;

язмаларны, рәсемнәрне, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне чистарту;

биналарны, корылмаларны техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары белән каралган башка таләпләрне үтәү.

4.2.2.1. Милекчеләр, файдаланучылар һәм биналарның хужалары түбәләрне кардан, боз сөңгеләреннән вакытында чистартып, 30 см калыңлыктагы кар катламы барлыкка килүгә, 20 см озынлыктагы боз сөңгеләре барлыкка килүгә юл куймаска тиеш.

Тышкы ташландык түбәләрне вакыт-вакыт кардан, боз сөңгеләреннән чистартырга кирәк.

Биналарның түбәләрен кардан, боз сөңгеләреннән һәм жәяүлеләр зоналарына чыгучы боз сөңгеләреннән чистарту тиешле нормалар нигезендә куркыныч участокларны алдан коймалап оештырылырга тиеш.

Биналарның түбәсен кардан, боз сөңгеләреннән тротуарларга агызып, урамга таба борылган түбә өстеннән, тәүлекнең якты вакытында гына чистартырга рөхсәт ителә. Калган кар, шулай ук яссы түбәләрдән эчке ишегалды территорияләрендә

чыгарылырга тиеш. Кар ташланыр алдыннан кешеләрнең куркынычсызлыгын тээмин итүче куркынычсызлык чаралары үткәргә кирәк. Гомуми файдаланудагы юлларга кар, боз һәм боз сөңгеләре түшәлгән, юлның подъезд өлешенә урнаштырылган, юлны жыештыручы зат белән төзелгән килешү нигезендә, кар чыгарыла.

Түбәдән кар ташлаганда агачларның, куакларның, урам электр яктырту линияләренең, реклама конструкцияләренең, юл билгеләренең, элемтә линияләренең, билгеләрнең тулы сакланышын тээмин итүче чаралар күреләргә тиеш.

4.2.2.2. Биналар урамнар (проспектлар, трактлар, тыкрыклар) күрсәткелләре һәм авыл жирлегә башкарма комитеты раслаган номерлары белән жиһазландырылырга тиеш.

Урамнар (проспектлар, трактлар, тыкрыклар) күрсәткелләре һәм номерлар авыл жирлегә башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә. Алар чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Күрсәткел һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен әлеге Кагыйдәләрнең 1.8 пункттында күрсәтелгән затлар җавап бирә.

4.2.3. Тыела:

биналарның, корылмаларның стеналарына, гамәлдәге законнар яисә муниципаль норматив-хокукий акт нигезендә бирелә торган тиешле рөхсәтне яки килештерүне алмыйча тышкы реклама һәм мөгълүмат чараларының беркетелүенә юл кую;

биналарның түбәсеннән боз, кар һәм чүп-чар ташларга.

4.3. Күпфатирлы торак төзелеше территорияләрен карап тоту.

4.3.1. Күпфатирлы торак төзелеше территориясен карап тоту (алга таба - текст буенча-йорт яны территориясе) җаваплы затлар тарафыннан Торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

4.3.2. Йорт яны территориясен тоту үз эченә ала:

даими чистарту;

люкларны һәм треллисларны карау һәм яңгыр кабул итү коеларын, дренажларны, подшипникларны, күчерү торбаларын ремонтлау һәм чистарту;

инженер челтәрләрен күзәтү коеларына, янгын су белән тээмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тээмин итү;

яшелләндерү һәм булган яшел майданнарны карау;

кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

4.3.3. Җаваплы кешеләр тээмин итәргә тиеш:

йорт яны территориясенең санитар торышын даими жыештыру һәм системалы күзәтү;

квартал эчендәге юллар, тротуарлар, юллар, отмоствалар, ясалма корылмалар, кече архитектура формалары дефектлары барлыкка килүнең ихтимал сәбәпләрен ачыклау, аларны бетерү буенча чаралар күрү;

территорияне сезонлы эксплуатациягә әзерләү, шул исәптән кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

тайгак урыннарны ком тозы һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

яшел үсентеләрне үз көчләре белән яки махсус предприятиеләр белән килешүләр буенча саклау һәм тиешенчә карау;

яктырту чараларын карап торырга һәм караңгы төшкәч кабызырга;

рөхсәт ителми:

йорт яны территориясендә транспорт чараларын юу;

вак ишегалды корылмаларын үз белдеге белән төзү;

билгелэнгән тәртиптә тиешле рөхсәт һәм килешү алмыйча балкон һәм лоджия төзү;

йорт яны территориясен металл калдыклар, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары белән тутыру;

ишегалларына чүп-чар ташлау, азык калдыклары һәм чүп-чар ташлау, шулай ук аларны ишегалдында күмү яки яндыру;

торақ фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары белән каралган башка таләпләргә үтәү.

4.3.4. Йорт яны территориясендә тыела:

транспорт чараларын юу;

яфракларны, төрле калдыклар һәм чүп яндыру;

йөк машиналарын кую;

контейнер майданчыкларына керү юлларын каплау;

территория коймаларын урнаштыру;

кечкенә ишегалды биналарын төзү;

йорт яны территориясен металл калдыклар, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары белән тутыру;

чүп-чарны түгү, калдыклар һәм чүп-чар ташлау;

урнаштырылмаган урыннарда тара, зур габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары һәм башка калдыклар туплау;

күпфатирлы йортлар подъездлары алдында транспорт чараларын кую яки парковка, балалар майданчыкларында, газоннарда, яшел үсентеләр белән территорияләрдә ел вакытына карамастан;

комплектланган транспорт чарасын саклау;

автотранспорт чараларын тиешле хокук билгели торган документлардан башка түләүле стоянка оештыру;

тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән квартал эчендәге юлларны үз белдегә белән каплау.

4.3.5. Транспорт чараларын туктап торганда һәм квартал эчендәге территорияләрдә урнаштырганда кешеләргә, шулай ук жыештыру һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә кирәк.

4.4. Индивидуаль торақ төзелеше территорияләрен карап тоту.

4.4.1. Шәхси торақ төзелеше территориясен карап тоту җаваплы затлар тарафыннан гәмәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

Йортлар янындагы шәхси торақ йортлар төзелеше өчен йөрү өлешенә кадәр җаваплылык әлеге торақның милекчеләренә һәм (яки) яллаучыларга йөкләнә.

4.4.2. Индивидуаль торақ йортларның милекчеләре һәм (яки) яллаучылары бурычлы:

шәхси торақ йортларны һәм башка корылмаларны, шулай ук йорт коймаларын төзек хәлдә тотып, аларның фасадларын һәм башка аерым элементларны (керү ишекләре һәм козыреклары, баскычлары һәм баскычлары һ. б.) вакытында ремонтлау;

үз көчең белән яки махсус предприятиеләр белән килешүләр буенча яшел үсентеләргә карап тотуны тәэмин итәргә;

суүткәргеч чокырларны һәм торбаларны жиһазландырырга һәм чистартырга, язгы чорда кар суларын үткөрүне тәэмин итәргә;

производство һәм куллану калдыкларын махсус билгелэнгән урыннарда (контейнер майданчыкларында) тупларга.

4.4.3. Шәхси торак төзелеше территорияләрендә тыела:

йорт чикләреннән арттырып койма тотып алу ;

яфракларны, тирә-юньдәге калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

кар чыгарырга, чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, өй территориясе өчен сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

күмер, тара, утын, зур чүп-чар, йорт территориясе артында төзелеш материаллары туплау;

йорт хужасы территориясе артында транспорт чараларын юу;

кечкенә ишегалды корылмалары төзү, йорт территориясе артында чокырлар ясау;

өлеге территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасын керүне кыенлаштыручы яисә комачаулаучы тоткарлыкларны урнаштырырга;

төзекләндерү объектларын, кече архитектура формаларын, яшел үсентеләрне жимерергә, территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга, сулыкларны чүпләргә;

комплектланган транспорт чарасын милек территориясе артында саклау.

4.5. Озак вакыт (бер елдан артык) файдаланылмый торган һәм үзләштерелмәгән территорияләрне, корылмаларны сүткәннән соң территорияләрне жыештыру һәм карап тоту өчен җаваплылык заказ бирүчеләргә, хужаларга йөкләнә.

5. Биналарны һәм корылмаларны бизәү һәм җиһазлау

5.1. Бина һәм корылмаларны бизәү һәм җиһазлау гадәттә үз эченә ала: диварларның тышкы өслекләрен колористик хәл итү, түбә бизәкләү, бинаның конструктив элементларын (керү төркемнәре, цоколе һ. б.) җиһазлауның кайбер мәсьәләләре, антенналар, су торбалары, отмоствалар, йорт билгеләре, саклагыч челтәрләр урнаштыру һ. б.

5.2. Биналарның һәм корылмаларның колористик чишелешен авыл жирлеген урамнары һәм территорияләре төзелешенең гомуми төсле чишелеше концепциясен исәпкә алып проектларга тәкъдим ителә.

5.3. Лоджий һәм балконнарда пыяла белән кую, рамнарны алыштыру, вистория үзәкләрендә стеналарны буяу мөмкинлеген шәһәр төзелеше регламенты составында билгеләргә киңәш ителә.

5.4. Торак пунктның магистраль урамнары буенда урнашкан биналарда тышкы кондиционерлар һәм антенналар-"тәлинкәләр" урнаштыру ишегалды фасадлары ягыннан күздә тотарга киңәш ителә.

5.5. Торак пункт биналарында һәм корылмаларында түбәндәге йорт билгеләрен урнаштырырга киңәш ителә: урам, майдан, проспектның атамасы, йорт һәм корпус номерының күрсәткече, подъезд номеры һәм фатир күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре, суүткәргеч челтәренең магистраль һәм кое камералары күрсәткечләре, җир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече. Конкрет бинадагы йорт билгеләренең составын һәм аларны урнаштыру шартларын урам-юл челтәренә карата функциональ максат һәм биналарның урнашу урыны буенча билгеләргә киңәш ителә.

5.6. Биналардан һәм корылмалардан өстән ташландык суларны тәэмин итү өчен, аларның периметры буенча отмоствка җайланмасын ышанычлы су үткәргич торган җайланма белән тәэмин итәргә киңәш ителә. Отмоствка кыры бинадан ким дигәндә 10% алырга киңәш ителә. Биналар һәм корылмалар өчен отмоствка киңлеген

0,8-1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстлы грунтлар) - 1,5-3 м алырга киңеш ителә. Бина жәяүлеләр коммуникациясенә кушылган очракта, отмостка ролен гадәттә каты каплау белән тротуар башкара.

5.7. Түбөләрдән су агу торбалары аша су агызуны оештырганда тәкъдим ителә:

- бина стеналарына торбалар урнаштырганда фасадлар пластикасын бозмаска, тоташтыргычларның герметиклыгын һәм су агып чыгу күләмнәренән чыгып, тиешле үткөрү сәләтен тәэмин итәргә;

- торбадан төшкән су биелеге 200 мм дан артмаска тиеш;

- торбадан су агып төшкән урыннарда төп жәяүлеләр коммуникацияләренә ташландык суларны агызу лотоклары юнәлешендә кимендә 5% тайпылган каты өслек яки подшипниклар урнаштыруны күздә тотарга;

- торбадан газонга яки башка йомшак катламга су агып төшкән урыннарда дренаж жайланмасын күздә тотарга.

5.8. Торак һәм ижтимагый билгеләнештәге биналарның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, өслекләренә бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм хәрәкәтте чикләнгән халык төркемнәрен күчерү өчен жайланмалар (пандуслар, рельслар һ. б.) белән жиһазлау киңеш ителә.

5.9. Керү төркемнәрендә каты катламлы майданчыкларны һәм төрле яшелләндерү алымнарын күздә тотарга киңеш ителә. Керү урыннарын оештыру участок территориясә чикләрендә дә, торак пунктның жәмәгать территорияләрендә дә каралган булырга мөмкин.

5.10. Жиңел транспортны вакытлыча парковкалау өчен керү төркемнәрендә майданчыкның бер өлешен кулланырга рөхсәт итү мөмкин, шул ук вакытта жәяүлеләр агымын үткөрү өчен кирәкле юл киңлеге тәэмин ителсә. Бу очракта аеру элементларын (стационар яки күчерелмә фехтовкалау), контейнер яшелләндерүне күздә тотарга кирәк.

5.11. Керү төркемнәрен урам-юл челтәре тротуарлары зонасында минималь норматив тротуар киңлеге булган очракта, керү төркеме элементларын (баскычлар, пандуслар, подъезд, яшелләндерү) яқындагы тротуарга 0,5 метрдан да артыграк булмаган күләмдә чыгарырга киңеш ителә.

5.12. Жәяүлеләренә һәм чыгып торучы пыяла витриналарны түбә читеннән кар һәм боз сөңгеләре төшүдән саклау, шулай ук аерым биналарның диварларынан тышлау элементларының төшүе өчен икенче кат дәрәжәсендә махсус саклагыч челтәрләр урнаштырырга киңеш ителә. Боз сөңгеләре барлыкка килмәсен өчен, түбәнең тышкы периметры буенча электр схемасын куллану тәкъдим ителә.

6. Гражданнарның күпләп була торган урыннарын карап тоту

6.1. Гражданнарның күпләп тору урыннарын карап тоту гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан башкарыла.

6.2. Гражданнарның күпләп килү урыннарына керә:

халыкның ял итү урыннары - скверлар, парклар, пляжлар, палаткалы шәһәрчәкләр, туристик базалар, ял базалары һәм башкалар;

актив ял итү урыннары һәм мавыктыргыч чаралар - стадионнар, спорт майданчыклары, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һәм башкалар;

сәүдә билгеләнешендәге объектларның территорияләре - базарлар һәм ваклап сату челтәре объектлары (стационар булмаган сәүдә һәм хезмәт күрсәтү объектлары - автомагазиналар (автолавкалар, автоприцеплар), цистерналар, арбалар, лотоклар

(күчмә һәм жыелма-сүтелә торган өслекле), жәйге кафелар), сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары;

автомобиль стоянкалары, дача-төзелеш кооперативлары, гражданның бакчачылык һәм яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре биләгән территорияләр;

административ һәм ижтимагый биналар, корылмалар һәм учреждениеләр (мәдәният сарайлары (йортлары), кинотеатрлар, мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, поликлиникалар һ. б. янындагы территорияләр;

зиратлар һәм мемориаллар;

6.2.1. Чистарту өчен җаваплылык йөкләнә:

- сәүдә билгеләнешендәге объектлар янындагы территорияләр 5 метрдан да ким булмаган радиуста әлеге объектларның милекчеләренә (хужаларына) туры килә. Якын-тирә территориядә, газонда, вак-төяк ваклап сату объектларының түбәсендә тара һәм товар запасларын туплау рөхсәт ителми;

- гражданның автомобиль кую урыннары, бакчачылык һәм яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре биләгән территорияләр-әлеге объектларның милекчеләренә (хужаларына) ;

- гомуми файдаланудагы территорияләр һәм милекчеләре, хужалары, файдаланучылары булмаган гражданны күпләп була торган урыннар-авыл җирлеге башкарма комитетына.

6.3. Җаваплы кешеләр бурычлы:

авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар нигезендә гражданны күпләп була торган урыннарын төзекләндерү эшләрен башкарырга;

гражданны күпләп жыела торган урыннарында вак чүп җыю өчен чүп савытлары кую һәм аларны үз вакытында чистартырга;

авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештереп, масса күләм чаралар уздырганда биотуалетлар урнаштыруны, аларны вакытында чистартуны һәм дезинфекцияләүне тәмин итәргә;

парковкаларны (парковка кесәләрен) төзекләндерү, карап тоту һәм җыештыру;

көннең караңгы вакытында гражданны күпләп килү урыннарын яктыртуны тәмин итәргә;

беркетелгән территорияне чүп-чардан, пычрактан, тузаннан, кар һәм боздан җыештыруны оештыру һәм тәмин итү.

6.4. Пляж территорияләре билгеләнгән санитар нормаларга һәм кагыйдәләргә туры килергә тиеш.

6.4.1. Коену сезоны башланганчы пляжлар санитар-эпидемиологик күзәтчелек өлкәсендә вәкаләтле дөүләт органы һәм Татарстан Республикасы кече суднолар буенча дөүләт инспекциясе тарафыннан каралырга һәм эксплуатациягә кабул ителергә тиеш.

6.4.2. Пляж территорияләрендә коткару чаралары, бәдрәфләр, медицина пунктлары, чүп-чар җыю өчен чүп савытлары, пляж җиһазлары (күлэгәле түбәләр, киенү кабиналары, ятаклар һ.б.) булырга тиеш.

6.5. Базарларның территорияләре төзекләндерелергә, яңгыр һәм кар сулары өчен каты өслекләргә һәм чокырларга ия булырга, шулай ук бәдрәфләр, хужалык майданчыклары, контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән җиһазландырылырга, суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш.

6.6. Ачык машина кую урыннары территорияләре каты су үткәрми торган каплауга һәм яңгыр канализациясенә ия булырга һәм җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен контейнерлар белән җиһазландырылырга тиеш.

6.7. Гражданны күпләп килү урыннары территорияләрендә тыела:

контейнерлары һәм сәүдә җиһазларын бу максатка туры килмәгән урыннарда саклау;

территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

транспорт чараларын бу урыннарда юу;

газоннар, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян салу;

эскәмияләрдә утыру;

кече архитектура формалары һәм аларны урнаштырылган урыннардан күчерү;

скульптура, эскәмияләр, коймаларны бозу;

тротуарларга, газоннарга һәм шөһәр юлларына сыек продуктлар, сыра калдыкларын түгү;

пляжларда йорт хайваннарын йөртү;

автотранспорт чараларына тиешле хокук билгели торган документлардан башка түләүле стоянка оештыру;

ваклап сату объектларын урнаштыру:

- исемлекләре граждандар законнары белән билгеләнгән хокукларны билгели торган документларсыз;

- авыл җирлегә башкарма комитеты килештергән эскиз тәкъдименә туры килмичә.

7. Аерым территорияләрдә һәм объектларда чисталыкны һәм тәртипне тәэмин итү

7.1. Транспорт инфраструктурасы объектларын карап тоту.

7.1.1. Транспорт инфраструктурасы объектларын карап тоту җаваплы затлар тарафыннан гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

7.1.2. Транспорт инфраструктурасы объектларына түбәндәгеләр керә:

гомуми файдаланудагы юллар һәм алар янәшәсендәгә мәйданчыклар, тротуарлар, газоннар, бүлү полосалары, вакытлыча йөрү һәм әйләнәп узу;

ясалма корылмалар (күперләр, юл үткәргечләр һ. б.) һәм аларның саклау зоналары; торбаүткәргечләр һәм башка жир өстендәгә транспорт корылмалары.

7.1.3. Чистарту өчен җаваплылык йөкләнә:

7.1.3.1. тротуарлар:

- 3 метрдан да артмаган һәм яр буйлары янындагы торак һәм административ биналар подъездларынан турыдан-туры чыгу юллары булмаган урамнар һәм юллар буенда урнашкан, җыештыру һәм йөрү өлешен карап тоту өчен җаваплы затларга;

- күперләрдә, юлүткәргечләрдә, эстакадаларда, шулай ук инженер корылмаларына һәм баскыч җыеннарына янәшә торган техник тротуарларны җыештыру өчен беркетелгән җаваплы затларга;

- 3 метрдан артыграк киңлектәгә һәм торак биналар подъездларынан, ишегалды территорияләреннән, ишегалларына керү урыннарыннан, йорт хужалыклары территориясендә урнашкан җәяүлеләр юлларынан чыгу юллары булган урамнар һәм юллар йөрү өлешеннән аерылган- әлеге йортлар белән идарә иткән затларга;

7.1.3.2. урамнар һәм юллар буенда урнашкан тротуарларны, әлеге Кагыйдәләрнең 6.1.3.1 пункты гамәлгә кермәячәк - гомуми файдаланудагы юллар буенча - җыештыру өчен беркетелгән җаваплы затларга;

7.1.3.3. юллар, майданнар, урамнар һәм гомуми файдаланудагы юллар киңлегенә, буенча, шул исәптән ике метрлы подъезд зонасы, шулай ук яр буйларының, күперләренең, юлүткәргечләренең, эстакадаларның юлларны чистарту өчен беркетелгән җаваплы затларга;

7.1.3.4. бүлү полосасының газон өлеше, юл йөрү өлешендәге коймалар, тротуарлар һәм газоннар, юлны төзекләндерүнең башка элементлары - жыештыру өчен беркетелгән җаваплы затларга. Бу эшләрне башкарганда чүп чарны урамнарның һәм юлларның машиналар йөрү өлешенә күчерү тыела;

7.1.3.5. пассажир транспортының утырту майданчыклары, шулай ук пассажир павильоннарын эксплуатацияләү, жыештыру һәм юу өчен - машиналар йөрү өлешен жыештыручы юридик затларга. Урнаштырылган яки янкормаланган сәүдә киосклары (павильоннар, мини-маркетлар) булган утырту майданчыкларын киоск (павильоннар, мини-маркетлар) хужалары яки арендаторлары башкара.

7.1.3.6. чистарту, төзекләндерү, АЗСларның территорияләрен, керү һәм чыгу урыннарын, автоюгыч, заправка комплексларын һәм якин-тирә территорияләрен (15 метрдан да ким булмаган зона) чиста тоту, аларга керү юллары өчен җаваплылык өлешенә объектларның милекчеләренә һәм (яки) хужаларына йөкләнә.

7.1.4. Җаваплы кешеләр бурычлы:

транспорт инфраструктурасы объектларын карап тоту буенча эшләр башкару; тиешле транспорт-эксплуатация хәлендә тоту максатларында юлларны, юл корылмаларын системалы карау буенча чаралар үткәргәнә.

7.1.5. Тыела:

билгеләнгән урыннарда транспорт чараларын юу;

асфальт белән капланган юлларда чылбыр механизмы булган машиналар йөреше;

туфракны, чүп-чарны, төзелеш материалларын, жиңел савытны, яфракны тарпа яки территорияләренең пычрануын искәртә торган башка материал белән капламаган жирне, чүп-чарны, ташу;

юлларның машиналар йөрү өлешенә кар, боз, пычрак, житештерү һәм куллану калдыклары ташлау;

юлларда, тротуарларда һәм газоннарда кар, пычрак, чүп-чар туплау;

юлларны һәм тротуарларны дымландырмыйча жылы чорда жыештыру;

юлларны юганда пычрак һәм чүп-чарны газоннарда, тротуарларда һәм башка транспорт инфраструктурасы объектларына чыгару;

юлның машиналар йөрү өлешенә транспорт чарасы белән йөрткәндә битум, бетон эремә агызу;

юлларда, тротуарларда, газоннарда жир эшләре башкарганда төзелеш материалларын, конструкцияләренең детальләрен, шулай ук грунтны складлау;

юлга, тротуар, кюветка, яшел үсентеләр булган территориядә теләсә нинди сыеклык агызу;

машина юлында, тротуарларда, газоннарда бетон, башка төзелеш эремәләре эзерләү;

транспорт чараларын ремонтлаганда территорияне пычрату;

газон буенча транспорт чаралары йөрү;

жирлекнең торак пунктлары территориясенә автотранспорт грунты һәм көпчәк белән пычрак алып керү;

житештерү һәм куллану калдыкларын агызу (билгеләнгән тәртиптә махсус билгеләнгән урыннардан тыш);

тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша юллар, тротуарларны үз белдеге белән ябу.

7.2. Төзелеш, реконструкция (реставрация), капитал ремонт һәм жир эшләрән башкару объектларын карап тоту.

7.2.1. Төзелеш майданнарын һәм алар янындагы территорияләрне карап тоту жаваплы затлар тарафыннан гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

7.2.2. Жаваплы кешеләр бурычлы:

төзелеш майданчыгы территориясенә бөтен периметры буенча төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп типлаштырылган койма урнаштырырга;

гомуми тотрыклылыкны, ныклыкны, ышанычлылыкны, төзелеш майданын койма куркынычсызлыгын тәмин итү;

төзелеш майданын коймалауның тиешле техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан, шулай ук мәгълүмати-басма продукцияне вакытында чистартуны күзәтеп барырга;

билгеләнгән таләпләр нигезендә төзелеш майданчыгы янындагы территорияне төзекләндерергә;

төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объекты паспортын урнаштырырга;

төзекләндерелгән төзелеш майданчыгына керү юлларын, майданчык эчендәге юлларны һәм транспорт чараларының көпчәкләрен юу пунктларын жиһазландырырга, урамнарның йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгарырга ярамай;

төзелеш майданчыгы территориясенән махсус жиһазландырылган чүпкәләргә кар чыгарырга;

көн саен пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан тротуарлар һәм төзелеш майданына керү юлларын чистарту;

төзелеш майданын коймалау чикләренән биш метрлы зона чикләрендә көн саен пычрактан һәм чүп-чардан, кар һәм боздан чистартуны тәмин итәргә;

төзекләндерү объектларында инженер-коммуникация (жир), ремонт һәм башка эшләр башкарганда норматив-хокукый актлар таләпләрен үтәргә;

төзелеш эшләрән башкарганда тышкы яктырту чөптәренә, яшел үсентеләргә һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәмин итәргә;

төзелеш эшләрән башкарганда жиһизләнгән һәм бозылган юл өслекләрен, яшел үсентеләрен, газоннарны, тротуарларны, кече архитектура формаларын торгызуны тәмин итәргә;

жир эшләрә башкарылган очракта грунт чыгаруны тәмин итәргә;

төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш калдыкларын, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чарын, шулай ук башка житештерү һәм куллану калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар-жыючылар белән тәмин итү;

әлеге Кагыйдәләрнең 3.7 пункттында билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш калдыкларын, эре габаритлы һәм төзелеш чүбән, шулай ук башка житештерү һәм куллану калдыкларын төзелеш майданчыгынан чыгаруны оештыруны тәмин итәргә.

7.2.3. Тыела:

гражданның шәхси һәм ижтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйлә коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозу белән бәйлә башка эшләрнең торак зонасы янында 23.00 сәгаттән 6.00 сәгаткә кадәр оештыру һәм үткөрү;

урамнарның, юлларның һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен таркату яки ябу;

койма биеклегеннән югарырак булган төзелеш мәйданчыгы территориясендә грунт тупларга;

төзелеш материаллары, чүп-чар, грунт, кар, төзелеш житештерү калдыкларын туплау, шулай ук төзелеш мәйданчыгы территориясе артына көнкүреш вагоннары урнаштыру;

төзелеш житештерүендәге чүп-чарны һәм калдыкларны яндыру;

йортлар төзелешеннән чыгарыла торган төзелеш чүп-чарын һәм грунтны моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан, ягъни каты көнкүреш калдыклары полигоны мәйданчыкларыннан тыш, бушатырга;

төзелеш мәйданчыгы территориясе артында тиешле рәхсәтсез башкарыла торган жир асты инженерлык коммуникацияләрен чыгару буенча эшләр башкару;

көнкүреш һәм төзелеш чүп-чарларын, кәгазьне, житештерү һәм куллану калдыкларын, тара, киселгән агачларны, яфракларны, кар ташлауны (билгеләнгән тәртиптә махсус билгеләнгән урыннардан тыш) оештыру.

7.3. Инженерлык элементларынын һәм аларның структур элементларын тоту.

7.3.1. Инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын карап тоту җаваплы затлар тарафыннан гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

7.3.2. Инженерлык элементларынын карап тоту һәм аларның структур элементлары:

авария, агымдагы, капитал ремонт үткөрү һәм люк янындагы асфальт катламын торгызу, җимерелгән газон;

инженерлык коммуникацияләренә күзәтү коеларының торышын контрольдә тоту;

инженерлык коммуникацияләрендәге аварияләр нәтижәсендә барлыкка килгән кышкы чорда жир асты наносларын, боз катламнарын бетерү.

7.3.3. Җаваплы кешеләр бурычлы:

яңгыр кабул итү коеларын, яңгыр канализациясе коллекторларын чистарту;

күзәтү коесын ремонтлаганда аның конструктив элементларын гына түгел, аңа янәшә торган асфальт катламын да торгызырга, ләкин люкның тышкы читеннән 20 см радиуста да ким түгел;

Люк янындагы асфальт катламын җимерү цикләрендә торгызырга;

Люк скважиналарының капкаларын даими контрольдә тоту, аларны ябык һәм төзек хәлдә тоту, транспорт һәм җәяүлеләр өчен куркынычсыз эксплуатацияләү;

кышкы чорда инженерлык коммуникацияләрендәге һәлакәтләр нәтижәсендә барлыкка килгән жир асты наносларын, бозларны, шул исәптән жылылык камералары яки башка корылмаларны, изоляцияләмәү нәтижәсендә бетерергә;

жир асты инженерлык коммуникацияләре узу урыннарында барлыкка килгән чокырларны, туфракны яки юл һәм тротуар катламнарын бетерергә;

ватылган очракта күзәтү коесына койма урнаштырырга һәм ремонтны билгеләнгән срокларда башкарырга.

7.3.4. Карау люкларын һәм яңгыр кабул итү коеларын һәм камераларын ачык калдыру тыела.

7.3.5. Коммуникацияләр һәм корылмалар хужалары юл өслекләре дәрәжәсендә камера коеларының люкларын (капкачларын) урнаштырырга һәм тотарга тиеш. Билгеләнгән таләпләргә туры килмәсә, люк коеларның биеклеген төзәтү тиешле органнарның беренче таләбе буенча 24 сәгать эчендә башкарылырга тиеш. Ватык карау люгы һәм яңгыр кабул итү коесы, камералар рәхсәт ителми.

Аларны алыштыру тиешле органнар таләп иткәннән алып 2 сәгать эчендә эшләнәргә тиеш.

7.4. Таксофоннар.

Таксофоннарның төзеклеге һәм карап тоту буенча хокук бозуларны вакытында бетерү, яқындагы территориянең торышы өчен җаваплылык таксофон хужаларына йөкләнә.

7.5. Тышкы яктырту.

7.5.1. Урамнарны, юлларны, майданнарны, микрорайоннарны һәм башка объектларны яктырту авыл җирлеге башкарма комитеты раслаган график буенча башкарыла.

7.5.2. Металл терәкләр, крәштейннар һәм башка ачык яктырту җайланмалары һәм контакт челтәре элементлары чиста булырга тиеш, крен, коррозия чыганаclarы булмаска тиеш һәм кирәк булганда баланс тотучылар тарафыннан буялырга тиеш.

7.5.3. Терекөмешле сафтан чыккан газ-разрядлы лампалар шушы максатлар өчен махсус бүлеп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә жибереләргә тиеш. Күрсәтелгән лампаларның төрләрән чүп-чарны утильләштерү полигоннарына, чүп эшкәртү заводларына чыгару тыела.

7.5.4. Тротуарларда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту баганалары тирәсендәге территорияләрне җыештыру өчен җаваплылык тротуарларны җыештыру өчен җаваплы затларга йөкләнә.

7.5.5. Трансформатор һәм бүлү подстанцияләре янындагы территорияләрне, автомат режимда эшләүче (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) инженерлык корылмаларын, шулай ук электр тапшыру линиясе терәкләренә, байпасларга туры килгән территорияләрне җыештыру өчен җаваплылык әлеге объектлар урнашкан территорияләрнең баланс тотучыларына йөкләнә.

7.5.6. Тыела:

электр кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава юлы белән эшләгәндә гомуми кулланыштагы автомобиль юлларын кичү;

кабель запасларын дистрибьютор шкафыннан читтә урнаштыру;

электр кабелен монтажлау өчен куллану:

- электр линияләрен бәйләү элементларын;

- автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары - юл киртәләре, светофорлар, тукталыш пунктлары;

- фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар элементлары (мичләр, вентиляция, телевидение һәм радиоларны күмәк яки индивидуаль кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

7.5.7. Техник элемент чараларын (кабельләренә, кабельләренә беркетү элементларын, тарату һәм кушылу шкафларын һ.б.) тоту, шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник җайланмаларны тиешле хәлдә тотмау (шартлау һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяуларның булмавы, коррозия һәм/яки механик зыян, чыбыкларның үткәрелүе һәм/яки аларны яктырту һәм электр үткәргеч линияләренә әйләндерү) тыела.

7.6. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары.

7.6.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары билгеләнгән урыннарда урнаштырылырга тиеш. Аларны тоту бурычы хужа булган юридик затларга һәм шәхси эшкуарларга йөкләнә.

7.6.2. Түбән Ослан авыл җирлеге территориясендә тыела:

законнар һәм муниципаль норматив-хокукый актлар нигезендә вәкаләтле органнарда килештермичә тышкы мәгълүмат чараларын урнаштырырга;

газоннарда автотранспорт керү белән тышкы реклама һәм мәгълүмат

чараларында сурәтләрне (плакатларны) алыштырырга;

тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын тиешенчә тәртипсез хәлдә тоту (яктырту булмау, яктырту элементларының эшләмәве, аерым хәрәфләр һәм саннар булмау, буяу булмау, күгәргән булу, ертылган плакатлар);

ачык реклама һәм мәгълүмат чараларының бетон нигезләрен газонга калдыру.

7.7. Түбән Ослан авыл җирлеге территориясендә киртәләргә, коймаларга, биналар, корылмаларга, аерым терәкләргә (яктырту, контакт челтәре һ.б.), агачларга, мәгълүмати һәм басма продукция (листовкалар, игъланнар, афишалар һәм башка продукция) ясау һәм элү тыела.

7.8. Үз белдеге белән эшләнгән язмаларны, шулай ук үз белдеге белән урнаштырылган мәгълүмати һәм басма продукцияне, ведомство карамагына бәйсез рәвештә, әлеге продукцияне урнаштырган, ә билгеләнмәгән очракта - әлеге объектларның милекчеләренә, хужаларына яки кулланучыларына йөкләнә.

7.9. Гастроль мәдәни-мавыктыргыч чаралар үткәргәндә барлык объектлардан бәйсез рәвештә, үз белдеге белән урнаштырган мәгълүмати һәм басма продукцияне алу эшләрен оештыру милекчеләргә, хужаларга, бина, стадионнардан файдаланучыларга йөкләнә.

8. Яшелләнделерү һәм яшел урыннарны тоту таләпләре

8.1. Барлык яшел урыннар да кагылгысыз яшел фонд тәшкил итә. Яшел үсентеләрне тоту гамәлдәге законнар һәм авыл җирлегенең норматив хокукый актлары нигезендә башкарыла.

8.2. Яшел үсентеләрнең сакланышы, гамәлдәге Кагыйдәләр нигезендә дәрәс һәм вакытында караулары өчен предприятиеләр, оешмалар, алар карамагындагы территорияләрдә гражданныр жавап бирә.

8.3. Яшел үсентеләрнең, сулыкларның һәм башкаларның сакланышын тәэмин итү өчен аларның пычрануы рәхсәт ителми. Яшел мөйдандагы төзелеш эшләре вакытында төзелеш оешмасы проекты таләпләре үтәләргә тиеш.

8.4. Газоннарда, яшел зоналарда транспорт чараларын йөртү һәм туктату тыела.

8.5. Агачларны һәм куакларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм муниципаль милектәге яки милек белән чикләнмәгән җир кишәрлекләрендә үстерелүче коры һәм авыруларны күчереп утырту яки кисү, аларга зыян китерү, Башкарма комитетның тиешле рәхсәтеннән башка рәхсәт ителми. Предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук яшел үсентеләргә зыян китергән гражданныр, вазыйфаи затлар һәм тиешле предприятие хезмәткәрләре гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә капланырга тиеш.

8.6. Яшелләнделерелгән территорияләрдә тыела:

- төрле материалларны туплау;
- чиста торфны үсемлек туфрагы итеп куллану;
- яшелчә туфрагы, ком казу һәм башка казу эшләре башкару;
- Бакча-парк юлларын чистартудан алынган чиста кардан тыш, чүп-чар, кар һәм боз чүп-чарларын җыю;
- агачлар һәм куакларның сакланышын тәэмин итүче чаралар күрмичә, түбәдән кар төшерү;
- агачларны, куакларны, ботакларны сындырырга, яфрактарны һәм чөчәкләрне өзәргә, җимешләренә бәрәп җыярга;

- агачлардан сок чыгару, кисү, язулар ясау, агачларга игъланнар, номерлар, төрле күрсәткечләр, чыбыклар ясау һәм чүкечләр, таган, аркан асып кую өчен агачларга кадаклар кертү, ботакларны киптерү;
- яфракларны яндырырга, массакуләм яфраклар чорында яфракларны себерергә, агач һәм куак кәүсәләрен салдырырга (аларны жыярга, урам буйлап таратырга рөхсәт итмичә, аларны компостлаштыру өчен махсус бирелгән урыннарда алып ташларга яки чүпләккә чыгарырга);
- чатырлар урнаштыру;
- транспорт чараларын юу;
- терлек көтү;
- тротуарларны, юлларны һәм башка катламнарны химик препаратлар белән сибәргә;
- йөрергә, утырырга һәм газоннарда ятарга (болынардан кала), уеннар оештырырга;
- ут кабызу һәм янгынга каршы кагыйдәләргә бозу;
- билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары белән килешмичә инженерлык коммуникацияләрен салу өчен казу эшләре үткөрү.

10. Жирлек территориясендә сулыкларны, зиратларны карап тоту.

10.1. Сулыкларны карап тоту территория хужалары һәм баланс тотучылар тарафыннан башкарыла.

10.2. Сулыкларда тыела:

- тыгылу, йоклау яки буалар кую;
- юынты сулар, сәнәгать калдыклары, башка ташлаулар белән пычратырга.

10.3. Сулыклар территориясендә тыела:

- автотранспортны юарга;
- терлекләргә көтү;
- хайваннарны юу;
- кер юу .

10.4. Зиратлар һәм җеназа билгеләнешендәге корылмалар территориясендә яшел үсентеләр зонасы, автотранспорт өчен стоянка, чүп жыю өчен чүп-чар жыю майданчыгы, аларга керү юллары булган чүп жыючылар өчен майданчык карала.

Территорияне металл калдыклар, төзелеш һәм көнкүреш калдыклары һәм башка материаллар белән пычрату һәм блоклау тыела. Зур булмаган калдыклар махсус майданчыкларда сакланырга тиеш.

11. Жир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларын сузу, үзгәртеп кору буенча эшләр башкару.

11.1. Жир эшләрен башкарганда җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте куркынычсызлыгы, йорт ишегалларына, предприятиеләргә, оешмаларга керү юлларын урнаштыру, шулай ук торак, хезмәт, сәүдә, уку, балалар һәм башка биналарга якин килү тәэмин ителергә тиеш.

11.2. Казу урыны оешманың исемен, телефон номерын һәм эш җитештерүченең фамилиясен күрсәтеп, типик койма белән сакланырга тиеш. Юлны ябуны таләп итә торган жир эшләрен башкарганда дәүләт автоинспекциясе раслаган схемалар буенча юл билгеләре куела. Караңгы төшкәч, казу урыннары яктыртыла.

11.3. Юлның бөтен киңлегә, тротуар, газон һәм туфракның уңдырышлы катламы өчен асфальт өслеген торгызу казу оешмасы тарафыннан башкарыла. Шулай ук оешма тернәкләндерү эшләреннән соң грунтларны, материалларны һәм

конструкцияларне, төзелеш чүп-чарларын, киртэләрне жыештырырга тиеш. Юл өслеген һәм яшел үсентеләрне торгызу эшләрен үз көчләре белән башкара алмаган оешмалар махсус оешмалар белән килешүләр төзәргә тиеш. Килешү төзү эш башкаручы оешмадан төзекләндерү элементларын торгызу өчен җаваплылыкны бетерми.

11.4. Оешма җитәкчеләре, башка вазыйфаи затлар эшне сыйфатсыз башкару һәм юллар һәм тротуарларны, яшел үсентеләрне, газоннарны, төзекләндерү элементларын торгызу өчен җаваплы.

12. Кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык

Өлеге кагыйдәләрне бозган өчен административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә административ җаваплылык каралган.